

Conciones, Siue Conceptvs Theologici Ac Praedicabiles, In Omnes Totivs Anni Dominicas

Opvs Novvm Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue]
Scriptoribus plenißimum, cum occurrentium fidei controuersiarum
tractatione.

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1620

Sabbato Post Domin[icam] IV. Qvadragesimæ.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56314)

Mat. 4.

fleueris. Vidi namq; te alias super ciuitate Ierusalem, eius excidium presagiendo fleuisse. Vidi te ab hinc duobus annis in deserto quadraginta diebus ac noctibus quotidie lachrymas fundentem. O igitur vere sanctas ac diuinas lachrymas; magni reuera amoris caractères! Id namq; hinc Iudæ; colligunt dicentes: *Ecce quomodo diligebat eum?* Dicitis quidem, Philosophi, voces signa esse conceptuum: ego vero lachrymas argumentum esse amoris: Vnde Tullius: *Fideles testes amoris cordis lachryma sunt.*

De amicitia.

An te igitur Lazare, vos inquam peccatores; lachrymæ illæ, fremitus illi ac clamores non excitabunt? *Lazare veni foras.* Quid? o peccator, in Sodomam sulphureos imbres ac fulgura Deus eiaculatur, grandinæ in Ægyptios emittit, in Babylonios fulmina euibrat, super te vero non nisi lachrymatur. O ingens amoris signum! deplorat exitium ac perditionem, animæq; tuæ ruinam Deus, tu vero ne minimam lachrymulam emittes? *Veni foras.* Respice obsecro miserum hunc Lazarum, in eumq; oculos conice, & cogita animam tuam, cum in peccato agit, deteriori in loco versari. Heu miser peccator, si calamitates, si miseras, in quas peccatum te cõiicit, perspiceres, non sufficerent tibi credo

Ezech. 18.

lachrymæ, ad calamitatem deplorandam. Omnium enim quæ hæcenus collegisti meritorum iacturam pateris, omnemq; priorem iustitiam amittis, omnes merces spirituales vnico momento in mare deiicis. Vnde Ezechiel: *Omnis iustitia eius non recordabuntur amplius.* Omnium quoq; gratiarum donorumq; caelestium influxus euauit, quin & Deum ipsum perdidisti. An non sanguineis, si fieri posset, lachrymis hæc ruina; vastitas hæc & excidium deplorandum foret? an non hic dicere liceat? *Fuerunt mihi lachrymæ meæ pænes die ac nocte, dum dicitur mihi quotidie ubi est Deus tuus?* surge igitur Lazare, *Veni foras,* exi sepulchro, egredere è putredine & vermibus, rumpe nexus ac vincula, & dicitur cum Dauide iam ab adulterii morte suscitato: *Dirupisti vincula mea, sibi sacrificabo hostiam laudis.*

Psal. 41.

Eia igitur Domine miseras animas nostras in peccatis iam sepultas, iam foetentes,

iamque putridas & consumptas exsuscitata: *Putruerunt enim & corrupta sunt cicatrices meæ à facie insipientia mea,* neque enim illæ ab hinc quadriduo sepultæ sunt, sed tot menses, totque anni elapsi sunt, ex quo in peccatorum suorum sepulchro lateant & putrescant. Eatum imaginem in Lazaro, Domine, expressam video: iis namque sepulchri loco, peccatum est: saxi pertinacia & affirmatio: prauaq; consuetudo, loco vinculorum. Accede igitur tu Thaumaturge, miraculorum patror, ac miseros hosce Lazaros exsuscita. Duæ ecce sorores eius, Ecclesia triumphans & militans, te obsecrant & orant quam posunt maxime, huius quippe typum gerit Martha, illius vero Magdalena. Aperias igitur Domine hæc sepulchra, reuolue ingentia hæc saxa, dissolue vincula captiuitatis nostræ: cumque nos in plenam libertatem restitueris, vitamque gratia tua reddideris tibi. *Sacrificabo hostiam laudis:* corpora quidem, quæ hoc in mundo obsequium exhibeant; anixas vero, quæ te in altero laudent & glorificent, Amen.

SABBATO POST DOMIN.

IV. QUADRAGESIMÆ.

Partitio.

- I. Encomium solis.
- II. De luce.
- III. De proprietatibus lucis.

Ego sum lux mundi, qui sequitur me, non ambulat in tenebris. Ioan. 9.

FIGURA.

Promisit olim Deus virtute omnipotens, Malach. 4. tempore æternus, essentia incomprehensibilis, & omnibus in rebus infinitus, emissit um sese aliquando solem iustitiæ, qui in terris illuceret, mundum illuminaret, & tenebras ab vno mundi cardine ad alterum vsque dispelleret. Cum oculos in hodiernum Euangelium conicio, lucidum illum solem mihi videor intueri, qui splendore suo,

suo omnia collustreret, hominesq; lumine suo feriat. Ne longis autē vos morer ambagibus, sol hic Christus Dominus est; ille, inquam sol, quem Prophetæ olim præsignarunt, ipse lumen est, quod in Euāgelio hodierno splendet, ac de se ipso testatur: *Ego sum lux mundi*: sol scilicet, qui totum orbem radiis illuminat, lumen quod tenebras dispellit, nubes ac nubila fugat. O vere diuinum solem, ô lucem radiantem! Porro vt solem hunc hodie cernere, ac radios eius perspicere possimus, Spiritum paraclitum imploremus, ac Virginitatem Deiparam salutemus, vt ita in vtriusq; lumine ad optatum portum pertingere feliciter valeamus.

A V E M A R I A.

Anaxag. Summus ille Philosophus Anaxagoras, cū lumen ac pulchritudinem solis artēcius perpenderet, eiusque proprietates propius consideraret, tantam in eo mirabilem segetem reperit, vt dicere ausus fuerit: non alia eum de causa à Deo creatum esse; aut in sublimi loco collocatum, quam vt eius pulchritudinem contemplan- do, homines in admirationem & stuporem raperentur. Longius quoq; progressi sunt Persæ, qui Soli diuinos honores contulerunt, atq; iussit numinis alicuius eum colere. At relicto hoc inani cultu, & idololatriæ, audiamus quid de eius splendore dicat Sapiens: *Dulce lumen & delectabile est oculis videre solem*. Hinc pius ille senex Tobias, oculorum lumine iam amisso, quo solis lumen intuebatur, lachrymans ac gemens dicere consueuerat: *Quale mihi gaudium erit, qui in tenebris sedeo & lumen cali non video*.

Poetarum quoq; Deus Homerus, cum lumen amisisset, toties sortem & calamitatem suam & cæcitatem deplorans exclamat:

ὦ λυγρὸν ἔστι μοι τὸ ἐφ' ὀφθαλμοῦν μὴ εἶναι τὸ φῶς.
O lumen quod cunctis a. audit atq; omnia lu-
strat;

quis mihi te casus eripuit, vt tuum ego splendore radiosq; cernere nequeam. Sed mirum nō est, si omnes semper tantū solem fecerint, cum reuera mirabilis sit Magnitudine namque terram superat, centum scil. & sexaginta sex partibus; lumine suo ac radiis omnium

oculos ferit; virtute vero sua, ac potestate quid non facit? omnia profert ac producit; ac veluti prima & vniuersalis causa, vna cum secundis in familia mundi omnia nutrit ac fouet. Vnico quoque momento radios ab Oriente in Occidentem, inq; quatuor orbis partes immittit: omnia lumine suo inferne & superne illustrat, perq; medium planetarum, non secus ac rex inter principes & magnates suos obambulat.

Admirabile sane esse videtur, vt omnes Omnes quotquot sub cælo sunt nationes, in hori- mundi in- zontē suo mediæ anni parte, solem conspi- colæ solē ciant. Qui namque sub linea æquinoctiali mediæ an- agunt, dies semper duodecim horarum ha- ni parte vi- bent, ac totidem horarum noctes, vt Perua- dent, ni; Aethiopes, ac Molucarum incolæ: qui ve- ro sub polis degunt; sub Antarctico nimirum versus Meridiem, & sub Arctico Septentrio- Anni vnus- nem versus; annum habet vnus diei, & vnus diei & no- noctis (sex enim mensibus solem cōtinuum- tis. habent, nullum interruptum noctibus) at qui intra polos habitant, in tropico scilicet Cā- cri & Capricorni annos habent diebus ac noctibus vicissim intermixtos, eosque lon- giores aut breuiore, prout magis ad polo- rum extremitates deurgunt. O igitur sidus vere admirabile!!

Hoc autem etiam dispiciendum est: quod quamuis per cæruleos illos campos, ocyor- ventis & Euro discurrat, annos tamē & dies, & horas faciat æquales; & ad eius cursum æquabiliter semper fluentem omnia horolo- gia & horarum indicia dirigantur. Nullus *Li. de diuin.* igitur miretur, si Philo Iudæus, & Dionysius *nomi 14.* Areopagita solem imaginem Dei appella- rint: & ipse Dominus sese hodie luci compara- rat, dicens: *Ego sum lux mundi, qui sequitur me, non ambulat in tenebris*. De luce hac hodierna concione primo loquemur, deinde de eius proprietatibus.

Principio igitur rāta inter Deum & solem, tanta inter diuinitatem ac lucem communitio & similitudo est, vt omnia pene illius opera per lucem ac lumē designentur. Modo enim sacra scriptura illum nobis lumine vestitum depingit, & imprimis Psalmographus: *Ami- Psal. 103.* *llus lumine sicut vestimento*; modo in luce, velut Regem in palatio habitantem: ita eum

1. Tim. 6.

namq; describit S Paulus, *lucem habitat inaccessibilem*: modo Patrem & Filiū de lumine; *lumen de lumine*, ait Synodus Nicæna. modo lux hominum absolute dicitur: vnde Ioan

Ioan. 1.

nes, *Erat lux vera, qua illuminat omnem hominem venientē in hunc mundum*: Deniq; pius ille senex Simeon cum lumen gentium appellare non dubitavit, *Lumen ad revelationem gentium*. Vos igitur terreni ac terrenorum amantes sustollite non nihil palpebras, aperite oculos, eosq; in altum erigite: Deus quippe, vt poeta canit:

Ouid. 3. Metam.

Os homini sublimē dedit, cælumq; tueri iussit, & erectos ad sidera tollere vultus.

Sustollite cassidis vestræ bucculam, ac defixis obtutibus cœlestem hunc solem contēplamini: ac videbitis, quanta eius cum diuinitate sit affinitas & similitudo. Sol solis nomine nuncupatur, quod solus sit, nihilque ei par in mundo reperitur: ita quoq; vnus solus in rerum natura est Deus, neue plures vno esse possunt.

Sol quasi solus dicitur.

Non possum quin hic referam, quod de Alexandro Macedonum rege referunt historici. Hic cum ambitione, imperiū; propagandi desiderio flagrans, alios Reges & Monarchas regnis exueret, & imprimis potentē illum Persarum Regem Dariū in extremas angustias coniceret, ipse autem Darius, legatus ad eum missis, pacem postularer, ac dimidiam regni partem ei offerret, superbe respondit dicens; Non potest mundus duos soles, nec duos regnū reges sustinere: ac proinde Darius vel totum Alexandro cederet, vel armis impediret ne ipse inuaderet. Idem mihi de Deo dicere liceat, non posse scilicet in mundi regno duos Deos subsistere.

Alexander Magnus dicebat: nō mundū duos soles, nec duos regnū reges habere posse. Insignis conceptus.

Sol deinde præterquam quod vnus sit, solus quoq; essentia sua lucidus est & splendens: cætera namq; sidera & planetæ, de lumine eius participant. Negare quippe non potes Phæbe, quin à fratre tuo Phæbo splendorem muteris: satis enim id euident est, quando deliquim pateris. Sublime hoc & cœleste est: quod ipsum tamen de Deo etiam dicere possumus. Solus enim Deus est ex se ipso solus, & esse suum habet ex essentia: vnde *Ego sum qui sum*, dixit olim Moysi, cæteræ vero creaturæ esse suum non nisi ab eius essentia

Exod. 3.

mutuantur: *Quid enim habes*, inquit Paulus, *quod non accepisti? ipse fecit nos & non ipsi nos*, ait Psal. Apse namq; substantia est per se subsistens: creaturæ autem tantū sunt accidens, quarum esse est inesse, vt Christiani Philosophi loquuntur. Vere igitur te dō homo cum cornicula illa Ætopica furtiuus ornata coloribus, comparabo: si enim plumæ & ornatus tibi auferentur, nudus plane & inops apperes: cum omnē turum esse, vita, perfectionesque non nisi mutuo sumptæ sint.

Accedit adhæc, quod sol, licet quotidie Sol mirabili quodam motu ab oriente vsque in Occidentem sine vlla mutatione sui aut loci feratur, malle tamen in hoc inferiori mundo herbarum, fructuum, arborum, metallorum, animaliumque genera producat ac gignat, ipse tamen, quod sane mirandum est, in sese nunquam mutetur aut inuouetur, omnia quamuis inuouet & immuret. Eadem penitus de summo illo Deo dicenda & credenda sunt: qui cum ab omni æternitate in immensis essentia suæ finibus voluatur, in supernaturali tamen illo creationis motu, infinitas creaturas produxit ac protulit, quamuis eadem gignendo nullam omnino sui mutationem subierit, aut alius essentia esse cæperit, hoc namq; de creaturis potius dicendum est, quæ variæ & mutabiles sunt, ac mille conuersiones patiuntur. Intellexit hoc Dauid rex, dū ait: *Mutabis eos & mutabuntur, tu autē idem ipse es & anni tui non deficient*. Deus igitur immutabilis est, omniumque rerum productio nullam in eo mutationem causatur.

Quemadmodum enim fax in medio atrii al cuius accensa, luminis nullam iacturam patitur, aut minuitur, mille aliæ licet candelæ accendantur: quin & apta est, de cuius lumine mille adhuc aliæ accendantur, ex quo nulla ei mutatio aut alteratio potest accedere. Ita Deus infinita quedam fax est, ab omni æternitate in magna essentia suæ aula accensa, quæ tot creaturas velut parua quedam luminaria de lumine suo accedit, eiusdē essentia suæ lumē large impertiens, nihil vt tamē ei de suo decedat: quin & mille alios mūdōs de nouo accēdere paratus est, infinitā essentia nihil omnino in eo minuendo, aut aliqua ei mutationem afferendo. Hoc cum verbis

Euan.

Euangelicis optime conuenit. *Ego sum lux mundi*: quasi diceret, Ego sum lucida illa fax, quæ toti mundo esse suum, & simul lumen contulit, nullam inde mutationem passus: qui & paratus sum nouos mundos creando accendere, si vi possim, ita & vellem.

Alius ad huc conceptus.

Huc accedit solem infinite calidum esse, virtute & eminenter tantum, vt docti loquuntur, cursu celerissimum, influxu mirabilem, & potentem. Omnia autem hæc quam perfectissime in Deo reperite est: ardet namque amore, & in cursu operationum suarum celerissimus est. An non enim magnum celeritatis iudicium est, creaturas à non esse ad esse reuocare, inter quæ infinita distantia est: an non euidenter celeritatis argumentum, peccatorum vno momento à peccato ad gratiam, eum iustificando, de morte ad vitam, à tartaro ad cælum traducere? proh quanta distantia! *Nescit enim tarda molimina spiritus sancti gratia*. Gratarum quoque suarum influxu mirabilis est & potens.

Diceret solis aspectus.

Sol deinde sese non immutando aspectum sæpe mutat, modo enim nebulis coopertus ac nebulis apparet, modo deliquium patiens modo rutilans ac micans, aliquando vero rubicundus. Heu! an non Christus Dominus noster, verus Deus & verus homo has omnes formas induit? Nubibus eum oppletum ac nebulis coopertum vidimus, cum homo factus humanitatis nostræ nebulis amicus est: eclipsin passus est, in arbore crucis moriens: post resurrectionem vero totus splendidus, lucidus & gloriosus visus est: in fine vero sæculi ira exandescet, & furoris flammis exstuantem videbimus: sed tunc *Domine, ne in furore tuo arguas me*: tunc quæso, tu es sol meus, lumine me tuo illustra, lux mea illumina, radiisq; misericordiarum tunc me irradia. Quid ad hæc ais Christiane; an non hodierna igitur die merito sese Dominus lucem mundi appellare potuit dicens? *Ego sum lux mundi*. Quanta vero energie quantiq; roboris hæc verba sint, paucis aperiam vnumquodque verbum mysterio scater, singulæ syllabæ emphasin habent. Primo namq; eo quod ait: *Ego sum lux*, denotare vult, se solum esse & vnicum qui lucem mundo afferat, quiq; tenebras noctis illius originalis dissipet & dispel-

lat: ac nullum vnquam hominem aut Angelum, aut creaturam aliquam hæc omnia præstare potuisse. Et quemadmodum omnia quæ in firmamento sunt sidera, omni quod edunt lumine, ne minimum diem possent inducere ac perpetua, nisi sol exoreretur, futura esset nox ac mæra tenebræ: sic & hic Christus de se vult innuere, quasi diceret: Infirma se licet omnis creaturarum virtus & energia erat, o homines, quæ vobis lucem aut diem afferet, nisi eam ipse attulisset, inque perpetuis tenebris sine me proculdubio vixissetis: ego namque solus mundi lux. Non ait *Ego sum sol*, sed *lux* vt ostendat sese procedere: nam quemadmodum omnis luminis initium & origo est sol, qui à nullo oritur, sed à quo omnis lux & lumen oritur: ita quoq; Pater æternus veluti sol quidam gloriæ est, principium diuinitatis, sed principium principii expers, à nullo alio principio procedens, à quo tamē, vt à vero sole, Verbum illud æternum veluti lumen quoddam, procedit. Aperi nobis obsecro David, ænigma illud, *Ex vtero ante Luciferum genui te*. Tu porro Athanasius apertius *Lumen de lumine, Deum verum de Deo vero*: perinde ac si diceret lumen de sole.

Psalm. 109.

Ad hæc ait *lux*, & non *sol*, quod sol nunquam orbem egrediatur, sed ad nos huc inferne radios suos dirigat, vt naturam rerum inferiorum custodiat, inque suo esse & vigore perpetuo conseruet. Ad eundem etiam modum Pater ille immensus & æternus, nunquam sphaera diuinitatis egrediens, filium suum in hunc mundum veluti lumen quoddam destinauit, ac nobiscum versari voluit, de quo canitur: *Oriens ex alto illuminare his qui in tenebris & in umbra mortis sedent*: ad naturam scilicet humanam conseruationem.

II.

Addit deinde *lux mundi*, non dicit *lux cæli* aut *inferni*, sed *mundi* solummodo. In cælo namque ipse sol lucet & splendet, in mundo vero lumen eius & radii solummodo conspiciuntur & sentiuntur: apud inferos autem nec sol, nec lumen reperitur. Vt autem minutius hoc adhuc declaremus: insinuare videtur, sese non esse lucem dæmonum in infernalibus abyssis commorantium, aut Angelorum cælestia habitacula incolentium, nec propter eos sese huc descendisse, sed primo &

Luc. 11.

per

Ioan. 1.

per se propter veros illos mundi incolas, homines, inquam. Audite Ioannem hic dicentem, *Erat lux vera qua illum nat omnem hominem venientem in hunc mundum.* Quis etiam scit, an non per *hunc mundum* homo ipse designatus sit, qui toties apud veteres microcosmus fuit appellatus: & an non per hæc verba, *Ego sum lux mundi*, dicere voluerit: *Ego sum lux & facula in magna mundi huius machina accensa, ad animalia, elementa, plâtas, rupes, & omnia quæ hoc orbe continentur, recreanda & illustranda, sed solum ad hominem, paruum illum, in vasto hoc mundo, muadam, illuminandam.*

Sol repræsentat nobis SS Trinitatis mysterium.

In ep. de Trinitate.

Verum propius ad solem accedamus, & maiora sane in eo miracula delitescentia contemplabimur. Quam igitur merito te lumen mundi appellare potuisti Domine; nam quemadmodum lumen à sole progignitur, sol vero & lumen calore producit, ita quoque tu à magno illo sole Patre scilicet genitus es, à te vero & Patre simul Spiritus sanctus procedit. Sol igitur ad viuum sanctissimæ Trinitatis mysterium repræsentat. Ac veluti tres in sole proprietates reperire est, calorem scilicet, lumen, & ipsam solis substantiam: quæ nempe fecunditate sua lumē producit, quæ duo coniuncta iterum calorem gignunt. Ad eundem quoque modum tres in sanctissima Trinitate personæ sunt, Pater nimirum, qui de suæ fecunditate memoriæ, Verbum generat, à quibus deinde simul iunctis vnum principium spirabile constituentibus, procedit Spiritus sanctus. Hoc ipso olim exēplo & similitudine hoc in mysterio declarando vsus est Iustinus Martyr. Nam veluti lumen non aliunde quam à sole procedit, ac progenitori suo ætate par est: ita quoque Verbum illud æternum, non aliud quam à Patre, idque per generationem procedit, ac Patri tempore & annis æqualis est, eiusdem cum illo ætatis, qua simul ab omni æternitate extiterunt. Ipsi quoque veteris Ecclesiæ Patres, vt sacratissimum hoc mysterium aduersus Arianos assererent, Filii quoque æternitatem declararent, hoc ipsum exemplum adhibuerunt.

Ad hæc verbum illud *lux* Latine, Græce *φῶς*. Hebraice *אור* non nisi tribus radicali-

bus literis constat, Anne vobis hoc mysterio vacare videretur? minime gentium. Per hoc enim personarum trinitas in naturarum unitate denotatur. Deinde voces illæ *lux & sol* monosyllabæ sunt, licet tribus constent litteris, ad demonstrandum in sanctissima Trinitate non nisi vnicam essentiam esse, licet tres diuersa personæ. Testatur hoc Ioannes Apostolus: *Tres sunt qui testimonium dant in celo, Pater, Verbum, & Spiritus sanctus, & hi tres vnum sunt.* Tres scilicet quoad personas, & vnum, essentiam respiciendo.

Sugerit nobis vester ò Mathematici Euclydes, insignem hic conceptum, cum de trigono loquitur, quod idiosocelon vocat, quod tria habet latera æqualia, & eamdem basin. Simile huic trigono dicere possumus SS. Trinitatis mysterium, tria namque latera æqualia continet, & eandem basin: tres nimirum personas, diuinitate, maiestate, æternitate, omnibusque attributis & proprietatibus æquales, & eandem basin: cum eadem omnium sit essentia. O ter beatam ac vere gloriosam Trinitatem! Tu scilicet es magnum illud lumen, lumen tribus distinctum luminaribus, tribus inquam personis, quod in creatione redemptioque apparuisti, & iterum extremo iudicii die apparebis. Quamuis enim solus ipse Pater in filii sui generatione apparuerit & fullerit, ac Pater & Filius in productione & spiratione Spiritus sancti, in creatione tamen mundi, aliisque operibus ad extra, omnes sese Trinitatis personæ mirabili quodam modo ostenderunt; opera namque trinitatis ad extra sunt indiuisa, vt Theologi loquuntur. Dicendum igitur est, licet sancti Trinitatis personæ inter se eadem sint, operaque eorum communia: sicut tamen earum singulas singularia quædam exercuisse & lucem demonstrasse singularem. Pater enim ostendit se lucem esse, & luce delectari ac splendore, cum in monte Sinai legis tabulas Moysi traderet, itemque in rubo ardenti, & in combusto quo. & iustitiam suam aduersus Gomorrhæos & Sodomitas, non nisi per ignem ostendit. Merito igitur te quoque ò Pater æterne, lumen mundi vocitare potes, ac tu ò sanctissime Spiritus. An nõ enim eum vidimus in linguis igneis per Apostolos descendente? ipse nempe

nempe lampas est per gratiam accensa, septē distincta luminaribus, septem, in quā, donis. At Christo Domino imprimis, ac prae ceteris conuenit dicere: *Ego sum lux mundi*: solus namq; ipse ut lumen procedit de lumine, ac verus Deus de Deo vero: ipse est, de quo Psalmista: *illuxerit cornuscationes tuae orbi terra*: quoniam ipse est de quo Isaias varicinans dixit: *Populus qui habitabat in tenebris, uidit lucem magnam, & sedentibus in regione umbrae mortis lux orta est illis*. Deniq; quoniam ipse est, qui se hodie lucem mundi appellat.

Describitur in Exodo ingens candelabrum aureum, quod in medio tabernaculi collocandum erat, in quo septem accensa erant luminaria. Candelabrum hoc aureum Christus Dominus fuit, in monte Caluarie, ia mundi meditullio positum, quinq; luminaribus, quinq; scilicet patentibus vulneribus insigne. Vel candelabrum fuit in medio Ecclesie positum, in quo septem lampades, septem nimirum Sacramenta, collocata fuere, quae omnē quem habent splendorem à Passione Domini mutuauerunt. Qui id fieri possit, norunt Doctores. Quoties uero candelabrum hoc accensum fuit? quoties lumen hoc refulsit? In primis ipso nascente, montana Iudae vndiq; lumine & claritate collucet, ut ipsos pastorum oculos etiam media nocte splendor eius obfuscarit. *Claritas Dei circumfulsit illos*. Quas illas scintillas in oriente immittit? videas namq; stellas velut in aciem prodeuntes, instar facū Principes illos Nabathaeos, vsque ad praesepium Bethlemiticum conducere: *stella antecedebat eos*. Ast in monte Thabor plenissime reluxit, quando nimirum Apostolorum oculi nimio eius fulgore praestinguebantur. Deinde quantum lumen per uniuersam Palaestinam per ipsa miracula edidit, & quam magnum splendorem in Resurrectione, Ascensione, & Spiritus paracliti missione? Quis igitur a deo stitipos & obtusae mentis erit, qui tot lumina cum videat, Christum lucem esse neget? si enim Tobiae mater filium absentem lumen oculorum suorum appellare non dubitauerit: quanto maiori nos ratione de redemptore nostro id dicere poterimus qui verum oculorum nostrorum lumen est? Ipse namque

Tom. 1. Bessai Quadrage.

lux est, de qua Dauid vates: *Vanum est vobis ante lucem surgere*. Si enim verbum illud Patris in nostro horizonte exortum non fuisset, nunquam e peccati strato surgere potuissemus. Vanum erat, o munde, de redemptione cogitare, nisi oriens illa lux affulisset. Fatemur igitur omnes, Domino, ac libenter concedimus, vere te lucem mundi extitisse, qui caecis visum, mortuis vitam usum reddideris: tu scilicet es qui instar luminis splendidissimi 33. annorum spacio in mundo effulsiisti quod cum in crucis arbore extinctum fuisset, tenebrae factae sunt super uniuersam terram. Te igitur semper Angelum illum Raphaellem esse dicam, qui felle & passionis tuae amaritudine miserum mortale genus, per caecum Tobiam designatum, caelum fecisti intruere, eique oculos reddidisti.

Satis de luce, iam proprietates eius examinemus, eiusque effecta declarem. rem nobis Philosophi declarate, dicite, obsecro, quae nam lucis sit proprietates, & eam vobis cum Iesu Christi gratia optime coincidere ostendemus. Lux sc. vnico momento producit, ita & gratia (iustificatio namque fit in instanti) producit illa calorem, haec vero feruorē & ardorem Spiritus: illa gemmas & metalla generat, haec virtutes & merita, illa denique maris fluxum & refluxum causatur, haec autem attritionem & contritionem in anima gignit. Vterius progrediamur: lux tenebras dispellit: Christus vero summa illa lux tenebras mundi ac peccati originalis, venialis & actualis, fugat. Vix enim exortus fuit ille sol, quin statim Ethnici idololatriam, Iudaei caeremonias, Gentes suas ineptias reliquerint. Vnde in Euangelio Dominus adiungit: *Qui sequitur me non ambulat in tenebris*.

Et sane quicumq; Iesum eiusque doctrinam sequitur, non versatur in tenebris, non errat. Tu vero Mahumetane in tenebris ambulas, quia Iesum non sequeris: in tenebris ambulas Iudae, ac recta ad inferos properas, quod Iesu Christi veri Messiae vestigijs non insistis: tu quoq; in tenebris ambulas haere. *Isai. 60. tice per tot errorum salebras, conuictiorq; Lux illa ambages, quoniam Dei Ecclesiam ignoras, mundi vane surge illuminare Caluinista, quia venit lumen nitatem tuum: lumen, inquam, quod mentem illuderegit.*

Kkk

minet,

Matt. 27.

Gratia comparatur lux.

minet, eique quidquid credendum est suggerat, quod voluntatem illustret, ei quidquid faciendum est inspiret: lumen quod omnibus rebus oculum det, ac veros colores detegat.

Dan. 1.

Quid: Christus vix in mundum venit, quin oculos hominum quamprimum aperiat, ut praeclaros illos verosque caeli colores aeternae scilicet beatitudinis, gaudij, caelestis, ac simul adulterinos illos ac fucatos rerum humanarum dispiciant: detegit ille & ad oculum demonstrat mundum non nisi iridem esse, cuius omnes colores adulterini sunt: instar Naamae esse, diuitis quidem & opibus effulgens sed lepra maculati: eiusque voluptatem ac delicias instar statuae Nabuchodonosoris, cuius quidem caput aureum, pedes vero lutei.

4. Reg. 5.

Lux Christi mundi vanitatem detegit.

Detexit illa, statim ut exorta est, mundum non nisi punctum quoddam esse: & veram nobis Philosophiam caelo profereas, omnes quantitates dimensionum eius edocuit. Quantitatem scilicet eius continuam omnesque mundi dignitates e rebus indiuiduis, atomisque, nihilo, merisque ineptis, inanisque esse compositas: de quibus dicitur, Vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Deinde omnes eius lineas, superficies, ac longitudinem dignitatum, muniorum, honorum, graduumque non nisi punctis constare, ac continuum punctum esse: omne quoque vitae nostrae tempus ac spacium non nisi momenti innoxium ac momento citius praeteruolare: omnes etiam motus ambitionis, transitionis ex gradu in gradum, ac progressum ad sublimiora, non nisi ex mutatis componi. Ostendit lux illa o mulieres, omnem pulchritudinem corporis, venustatemque, instar floris emarcescere, ipsas diuitias inanes esse ac futes, nullamque profusus felicitatem afferre, corpus non nisi putredinem esse, & omnia quae in mundo sunt non nisi cinerem, & e cinere composita, inque cinere redigenda. Nolite igitur amplius o mundani instar noctuarum tenebras diligere calque consecretari, sed generosum aquilarum genus imitatio, obtutu in solem huic defigite, ad eiusque lumen accedite. Iam satis superque in tenebris vixistis, o peccatores, iam tempus est ut o peccati vos caligine propriatis, ad lucem accedite, dies illucescit, lumen effulget, venite, appropinquate ac videre quomodo per deferae aeternae lu-

Eccl. 1.

ceat ac splendeat, Erat lucerna ardens & lucet. Iam, Accurrite ut eam in crucis candelabro accensam videatis, in quo posita erat, toti ve mundo illuc esceret. haec nempe illa lucerna est de qua in Euang. Accendit lucernam, & in abscondito ponit, neque sub modio, sed super candelabrum, ut qui ingrediuntur lumen videant. Vix namque eam intuebimini peccatores, qui statim vobis peccati grauitate detectura sit, cuius coloris sit colorque malitiae, cum nimirum Christo Domino tot poenarum suppliciorumque causa extiterit, ut eum cruci affixerit, mori coegerit, usque ad inferos deduxerit: & cum Pater aeternus tanta seueritate id ipsum puniat, ad usque mortem in proprium Filium animaduertendo, & aeterna inferorum supplicia ob id ipsum damnatis infligendo. Videbitis confestim quanta eius sit grauitas, cum diluuii aquae id nequiuertit submergere, nec Sodomiticis ignis exuere, nec pestis Dauidis extinguere, sed vni genitrici Dei Filii sanguine ad id suffocandum & extinguendum opus fuerit. O ingentem peccati grauitatem & peruersitatem linguarem! tene viute omnibus omnino hominibus nequidquam indignantibus? fierine potest toti te mundo interitum afferre, ac totum mundum tibi ne minimum quid nocere posse? non enim ipse qui omnia consumit ignis, non qui omnia corrumpit aer, non quae omnia absumit aqua, non quae omnia in putredinem redigit terra, te aut consumere, aut corrumpere, aut absumere, aut in putredinem redigere possunt. Tu igitur fera illa & exotica Salamandra es, quam nec elementaris, nec materialis ignis potest deuorare. Tu es Iebusaeus ille idololatra, quem Israelitae terra promissionis nunquam exigere potuerunt. O igitur portentosum ac terribile monstrum, omni feritatis ac crudelitatis genere notum, quod a tantis annorum millibus in vasta mundi huius solitudine commoraris, quod Patriarchae nunquam expellere, nec Prophetae intercipere, nec Reges concludere, nec totus denique orbis trucidare potuere: sed vnicus Christi sanguis requirebatur, ut id ipsum cruci affigeretur. O vere infelix peccatum! tu iam a sex annorum millibus vis, vitae tamen expers: tu es magnus ille praedo ac pirata, qui iam tanto tempore.

Luce 11.

Peccati grauitas

Gen. 7.

Gen. 19.

Peccati grauitas & malitia

Peccati grauitas

Salamandra

tempore mundi huius mare, latrocinii & direptionibus infestum reddis: tu es verus ille incantator & maleficus, qui tot angelorum hominumque millia incantasti ac maleficiis tuis perdidisti: tu es crudelis ille sicarius iam ab ipso mundi exordio tot homicidiis, cædibus, stragibus, patricidiis, aliisque feritatis generibus nobilis.

Quanto odio Deus peccatum prosequatur. *Matt. 2.*
Sed inceptâ materiam prosequamur: videbitis, Auditores, ad candelabri huius lucem, quanto odio Deus peccatum prosequatur. Magnum quidem & grave odiû fuit, quo impius ille tyrânus Herodes Iesum paruulû prosequutus est, nimirû, vt de eo vindictâ sumeret, ac nec e ei inferret, omnes paruulos qui erant in Bethlechem & omnib. finib. eius, à bimatu & infra occidit. At longè grauius odiû est, quo Deus peccatû prosequitur: cû ad eius memoriam abolendâ vindictamq; de iniuria sibi in paradiso irrogata sumendâ, vni genitum Filium mortem subire coegerit, innoxii, nullius culpæ reum, quiq; Patrem nûquam in minimo offenderat. *Odisisti etenim Domine, omnes qui operantur iniquitatē.* Ingēs quidē & mortale odium fuit impij illius Herodiadis aduersus Ioannē Baptistam, quæ vt eum è medio tolleret, dimidiam regni Herodis partem repudiauit. At mai⁹ longè fuit odium Dei aduersus peccatum, qui vt id ipsum morte deleteret, proprii filio non pepercit, eûq; infami morte in ligno crucis extinxit. Toties mecum tacitus inueteratum illud odium Amani aduersus Mardocheum demiratus sum, qui decē talētorum millia regio inferne voluit æratio modo miseri Mardochei capite potitliceret. Quid igitur Patre æternum miramur, vt peccatum inimicissimum suum deletum videret & extinctum, Filium cruci & mortu tradidisse? Atque hoc est nimirum; quod lux illa nobis aperit, ac videndum præbet: eam igitur sequamur. Floris quoddam genus est Heliotropium vocant, qui semper ad solem vergat, vt in quamcunque partem sol sese flexerit, eodem & flos ille se conuertat. Hunc igitur florem imitemur, ac semper ad solem hunc animas nostras dirigamus, ne vnquam in tenebris ambulemus.

Atque hoc ex verbis sequentibus intelligitur, *Qui sequitur me nō ambulat in tenebris.*

Equidem sum lumen, fax ac Pharos mundi, atque omnes qui me sequuntur, in tenebris ambulare nō possunt: vacillare nequeunt, secure & confidenter procedunt. Magnû quidem diuini fauoris fuit indicium, cum Deus *Exod. 13.* Hebræos in deserto, in nube ignis per diem, necubi errarent, aut de via defluerent, deducebat. At multo maius amoris & fauoris esse mihi videtur indicium, hunc ipsum Deum, sed naturæ nostræ nebula tectum, velut ignem in nube latitantem, ne in deserto & mundi huius solitudine erremus, nobis lucem afferre, nobisque instar facis accensæ præluere. An errem, ex ipsis Euangelii verbis diiudicare potestis: *Qui sequitur me non ambulat in tenebris.*

Magnum quoque & notabile beneficium *Gal. 6.* Dei in ipsa mundi creatione exitit, cum in totius mundi vsum duo magna luminaria constituit, luminare scilicet maius vt præfret diei, & luminare minus vt præfret nocti. Longè vero maior & eminentior gratia esse videtur, cû in opere redemptionis, quod priori dignitate & præstantia non cedit, eum ipsum Deum ad parui mundi, hominis scilicet, conductum, duo alia luminaria cernimus produxisse, prioribus illis non inferiora; gloriosam nimirum matrem lunam, de qua dicitur, *pulchra vt luna, electa vt sol. Can. 6.* Christum vero, vt solem lumine plenissimum: qui de seipso ait: *Ego sum lux mundi, & vtrumque quidem, vt tenebras dispellat, Qui sequitur me non ambulat in tenebris.* *Luc. 9.* Anne percipis & intelligis anima, vim efficaciamque horum verborum mysteriis scærentium? Docent illa, non in tenebris ambulandum esse, sed Redemptorem sequendum, idque ea ratione, qua ille in Euangelio iubet: *Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.* Christi vestigiis insistere, illum sequi est, tribulationum crucem humeris sustinere, voluntatem propriam abnegare, omniæ mundi vanitatem & sæculi deliramenta relinquere, eumque ad montem vsque Caluarie, & mortem sequi: hæc namque vnica est, anima mea, in tenebras non incidendi, & noctis fugiendæ ratio.

Hic vestram ô mūdani infœlicitatē agnoscite.

feo, & in tenebris palpitantes video: Christū enim qui Sol est, cum fugitis, oculosque luci occluditis, mundum ac tenebrarum principem Sathanam dum sequimini, perpetuis vos in tenebris versari, nullumq; lumen intruere necesse est: cœli quippe aspectus vobis ereptus est, ac proinde in peccatis volutimini, ex iis in abyffos infernales detrudendi.

Leuit. 21.

Sinistri ominis & infausi augurii apud veteres erant bubo, noctua, & vespertilio, aliæque aues, quæ lumen solis & diem exorsæ noctu solent volitare, quas & ideo Deus legē suā vt immundas repudiat. Ita & de vobis ominari licet ô miseri, qui solis radios euitatis, ac tenebras sectamini, adeo vt hinc evidens reprobationis argumentum colligi queat, ac de futura damnatione vestra quodammodo liceat præfigere. Quare agite infelices & noctuagæ aues, prodite è cauernis vestris, relinquere tenebras, diem amate, lumen hoc cœlestē sequamini.

Exod. 12.

Tu porro lumen æternum, quod à summo illo iustitiæ sole exoreris, iucundum Angelorum hominumque lumen, vnicum oculorum nostrorum lumen, quod olim mundi tenebras effugasti, quod cœcorum oculos aperuisti, quod ipsis mortuis vitam restituisi: mentem obsecro nostram illustra, vt nimirum tuæ merita gloriæ, beatitudinis æternæ pretium, & angelorum societatem aliquando cœlique diuitias & magnitudinem videat: videat inquam mundi inanitatem, rerum harum inferiorum vanitatem, peccati grauitatem, infernaliumque suppliciorum feritatem, demonum horrorem, damnationisque æternæ perpetuitatem. O lumen cœli, quod olim filios Hrael per desertum columnæ igneæ ductu conduxisti, nos obsecro etiam per vastam hanc & infestam latronibus mundi solitudinem ducito, nos inquam qui hic adhuc peregrinamur: vt lumine gratiæ tuæ illustrati, infinitum aliquando gloriæ lumen videre possimus, in cuiusque admirationem rapti dicere: Iam venit tempus, Domine mundi lux, vt in lumine tuo lumen videamus.

Amen.

DOMINICA PASSIONIS.

Partitio.

- I. Quo valeat Dominica Passionis memoria.
- II. De innocentia vitæ Iesu.
- III. De veritate doctrinæ Iesu.
- IV. De calumniatoribus Pharisæis.

Quis ex vobis arguet me de peccato? si veritatem dico vobis quare non creditis mihi. Ioann. 8.

FIGVRA.

PRæcepit olim in veteri lege Deus, vt agnus Paschalus, qui decima quarta luna tantum immolandus erat, multo ante tempore ex agris in ciuitatem adduceretur, quo assiduo eius balatu omnes excitari in memoriam reuocarent, quam singulari olim ratione patres eorum per vnus agni oblationem è captiuitate Ægyptiaca fuissent educti, & in libertatem pristinam restituti; quo omnes Deo ob tam singularis beneficii memoriam gratiarum actionem persoluerent. Ecclesia vero Catholica, vt memoriam cruentæ illius oblationis, qua non agnus, sed vnigenitus Dei filius pro nobis omnibus in crucis stipite oblatus fuit, refricaret, nosque ad gratitudinem, gratiarumque actionem, ac tam singulare beneficium excitaret, eundem hodie ex agris reducit, & nobis ob oculos ponit: diu scilicet antequam in monte Caluarie immoletur, vt nos eum videntes, eiusque ciularum & lamenta exaudientes dolores eius & cruciatus contemplantes, passionis eius merita, & beneficia per eum collata in memoria reuocaremus, & ad gratias persoluedas excitaremur. Hodie igitur Dominica passionis est. Hodie crucis vexilla pāduntur & explicātur, quamobrem lugubres hodie assumendi sunt amictus, & pullæ vestes induendæ ob mortē filii Dei. Hodie deniq; tempus venit, quo de clauib. lanceis, cruce, morte, passione Christi loquēdum est. Tu vero Paraclite Spiritus, vt immensum hunc dolorem & suppliciorum Oceanum scēlici & prospero cursu enauigemus, esto noster ductor & gubernator.

TOT.